

Łask w Dobrej Szescinińskiej

gminie Łeco

wpj. Szescinińska

SKRÓCONA INWENTARYZACJA

PARKU WIEJSKIEGO

W DOHRZEJ

GMINA DOBRA

Rok wykonania

1975

Autor opracowania

Dr inż. Jerzy Jackowski

ARCHIWUM

OŚRODEK OCHRONY

ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU

Tramwajów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2218

Nr. inv. 2218 dep.
BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac. Ogrod.
Muzeum Narodowego w Warszawie
ul. Szwecyżerów Nr 9. tel. 29-47-78

METRYCZKA PARKU - OGRODU				
1. Adres:	miejscowość/dzielnica, ulica nr. posesji/ D o b r a		gmina Dobra	powiat /dawny/ województwo szczeciński szczecińskie
2. Nazwa parku	aktualna - Dobra		dawna - szlowska Dobra, niem, Daber	
3. Rodzaj parku i stan jego zachowania:	Park dworski, bardzo zaniedbany i zniszczony			
4. Czas powstania:	Sądząc po wieku drzew w grądzie połowie XVIII wieku			
5. Położenie parku:	We wsi Dobra, 6 km na zachód od Szczecina, 2 km od granicy z NRD			
6. Powierzchnia parku:	ogółem ha 3,81	w tym wód 0,44	czy są na niej budynki i jakie brak	
7. Użytkownik parku:	Kombinat Państwowych Gospodarstw Rolnych w Dobrej			
8. Czy jest w rejestrze:	data i nr rejestru		-	nie
9. Istniejące dokumentacje /data i autor/	pomiar sytuacyjno-wysokościowy		inventaryzacja zieleni	
	brak		brak	
	studium historyczne - brak		założenia techniczno-ekonomiczne -brak	
	techniczne, branżowe, dokumentacje i ekspertyzy - brak			
10. Przeprowadzane dotychczas remonty	Remontów nie przeprowadzano			

I. Krótka analiza historyczna

1. Ewolucja układu przestrzennego.

Pierwsze dokumenty dotyczące miejscowości Dobra pochodzą z początku XIV wieku, kiedy żona księcia pomorskiego Barnima I - Matylda, przeznaczyła posiadłość na utrzymanie 2 swoich wnuczek, wstępujących do klasztoru w Szczecinie. Według Berghausa pierwotna nazwa słowiańska Dobro oznaczająca majętność, została zmieniona na Daber.

Począwszy od drugiej połowy XIV wieku do końca XVII wieku Dobra była w ręku rycerskiej rodziny Nemeke. Ten sam autor tłumaczy pochodzenie nazwiska od narodowości niemieckiej pierwszego właściciela, którego nazwała ludność słowiańska Nemec. Kolejnymi właścicielami Dobrej była rodzina von Ramin, do której miejscowość ta należała przez długie lata. Według ustnej informacji w roku 1944 Dobrą władał Bernhard.

W okresie po II wojnie światowej folwark Dobra wszedł do Państwowych Nieruchomości Ziemijskich, a w latach późniejszych do Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Żadnych dokumentów odnośnie czasu powstania parku w Dobrej nie odnaleziono. Sądząc po wieku drzew, powstał on w drugiej połowie XVIII wieku jako park dworski i tę funkcję pełnił do zakończenia II wojny światowej. Wobec braku danych nie można podać zmian ewolucyjnych jakim park podlegał.

2. Dawne plany.

Autor dokumentacji nie miał wglądu do dawnych planów.

3. Źródła do dziejów parku.

1. Heinrich Berghaus. Landbuch des Herzogthums Stettin von Kamin und Hinterpommern. Berlin 1865 str. 1572.
2. A. Sienicka, S. Kowmas. Parki Wiejskie Województwa Szczecińskiego. Szczecin 1963.
3. Relacja [redacted] zamieszkałego od roku 1931 w Dobrej

II. Charakterystyka stanu istniejącego

1. Układ przestrzenny.

Park jest ze wszystkich stron otoczony gruntami należącymi do Kombinatu Państwowych Gospodarstw Rolnych w Dobrej, a mianowicie:

- od strony południowej do gruntów rolnych,
- od strony zachodniej do wygonu dla bydła, zabudowań gospodarczych i ogrodów,
- od strony północnej do budynku administracyjnego, który zbudowano w miejscu gdzie stał dawny pałac, rozebrany około 1965 roku,
- od strony wschodniej do zabudowań i drogi.

Na obszarze parku znajduje się staw o powierzchni 0,44 ha, który jest obecnie w znacznym stopniu zanieczyszczony i zarosnięty roślinnością wodną/fot.2/

Ważne znaczenie w układzie przestrzennym ma aleja jesionowa o długości około 100 m, przy której pozostało jeszcze 13 jesionów w wieku około 100 lat /fot.3/.

Główna oś widokowa przebiega od dawnego pałacu w kierunku południowym, pomiędzy ozdobnymi dwoma dębami szypułkowymi odmiany stożkowatej /*Quercus robur*, *Fastigiata*/ /fot.1/, a następnie przez staw /fot.2/. Od strony północnej oś widokowa prowadzi przez dziedziniec, a następnie wpada w szeroką drogę.

Na opisywanej powierzchni znajdują się rowy prowadzące do stawu, które zostały naniesione na planie.

Przez park nie prowadzą żadne drogi, a ścieżka jest tylko wzdłuż alei jesionowej.

Teren parku jest płaski. Wysokość n.p.m. wynosi około 20 m.

Plan obiektu wykonano w oparciu o mapę ewidencyjną wsi Dobra z roku 1955, który zaktualizowano według stanu obecnego.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin.

Lista znajdujących się w parku drzew i krzewów zawiera następujące gatunki:

Drzewa

Gatunki iglaste

1. Cis pospolity	- <i>Taxus baccata</i> /1 sztuka w wieku ok. 200 lat o 7 konarach/
2. Jedźża pospolita	- <i>Abies alba</i> - 1 szt.
3. Sosna wejmutka	- <i>Pinus strobus</i> - 1 szt.
4. Świerk pospolity	- <i>Picea abies</i>

Gatunki liściaste

5. Jesion wyniosły	- Fraxinus <i>Fraxinus excelsior</i>
6. Wiąz górski	- <i>Ulmus glabra</i>
7. Robinia akacjowa	- <i>Robinia pseudoacacia</i>
8. Lipa drobnolistna	- <i>Tilia cordata</i>
9. Lipa szerokolistna	- <i>Tilia grandifolia</i>
10. Klon pospolity	- <i>Acer platanoides</i>
11. Klon jawor	- <i>Acer pseudoplatanus</i>
12. Dąb szypułkowy	- <i>Quercus robur</i>
13. Dąb szypułkowy odm. stożkowata	- <i>Quercus robur Fastigiata</i> /fot 4/
14. Kasztanowiec biały	- <i>Aesculus hippocastanum</i>
15. Kasztanowiec krwisty	- <i>Aesculus pavia</i>
16. Grab pospolity	- <i>Carpinus betulus</i>
17. Grab pospolity odm. droblistna	- <i>Carpinus betulus Quercifolia</i>
18. Brzoza brodawkowata	- <i>Betula verrucosa</i>
19. Topola biała	- <i>Populus alba</i>
20. Topola czarna	- <i>Populus nigra</i>
21. Buk pospolity	- <i>Fagus silvatica</i>
22. Klon jesionolistny	- <i>Acer negundo</i>
23. Olsza czarna	- <i>Alnus glutinosa</i>
24. Wierzba biała	- <i>Salix alba</i>
25. Skrzypakoorzech kaukaski	- <i>Pterocarya fraxinifolia</i>
26. Jabłoń	- <i>Malus</i> sp.
27. Czereśnia	- <i>Prunus avium</i>

Krzewy

28. Śnieguliczka biała	- Symphoricarpos albus
29. Bez czarny	- Sambucus nigra
30. Lilak pospolity	- Syringa vulgaris
31. Leszczyna pospolita	- Corylus avellana
32. Głóg jednoszyjkowy	- Crataegus monogyna
33. Suchodrzew pospolity	- Lonicera xylosteum

Ilość gatunków i odmian drzew jest następująca:

drzewa iglaste	- 4
drzewa liściaste	<u>-23</u>
razem	27
krzewy	<u>6</u>
ogółem	33

Wśród drzew iglastych znajduje się 1 gatunek obcy /sosna wejmutka/, a wśród liściastych - 5 /robinia akacjowa, kasztanowiec biały i krwisty, klon jesionolistny i skrzydłkoorzech kaukaski/.

Udział procentowy gatunków dominujących drzew jest następujący:

jesion wyniosły	- 25%
wiąz górski	- 20%
lipa drobnolistna	- 15%
robinia akacjowa	- 15%
dąb szypułkowy	- 10%
klon pospolity i klon jawor	- 10%
świerk pospolity	<u>- 5%</u>
razem	100%

W parku znajdują się następujące drzewa wyróżniające się pod względem wymiaru na grubość:

- lipa drobnolistna o obwodzie 300 cm na wysokości 1,3 m,
- 2 topole czarne o obwodzie 360 cm i 400 cm na wysokości 1,3 m,
- 2 dęby szypułkowe odmiany stożkowatej o obwodzie 300 i 370 cm u podstawy pnia,
- dąb szypułkowy o obwodzie 280 cm na wysokości 1,3 m,

- c. cis pospolity o obwodzie 200 cm u podstawy pnia z 7 odnogami,
f. skrzydkorzech kaukaski o 2 odnogach i obwodzie 220 cm i 300 cm
na wysokości 1,3m.

Żadne z podanych drzew nie jest w rejestrze drzew pomnikowych.

Wiek drzew parkowych ocenia się na 80 - 200 lat, przy tym większość z nich na 100 - 120 lat.

Bardzo często występuje w parku pnąc się po drzewach, względnie płożąc się po ziemi bluszcz pospolity- *Hedera helix*.

Dużo jest w parku podrostów gatunków drzewiastych pochodzących z samosiewu, zwłaszcza jesionu, klonu i wiązgu, które łącznie z krzewami, miejscami tworzą gęste zarośla.

Wokół parku znajduje się uwidoczniony na planie pas bezdrzew-
ny w silnym stopniu zarośnięty lepieńnikiem / *Petasites*/ pokrzywą
/ *Urtica dioica*/ i innymi roślinami zielnymi.

Stan zdrowotny drzew ocenia się jako średni. Nie stwierdzono występowania częstej choroby u włośń- grafiozy /*Graphium ulmi*/. Na niektórych starszych drzewach występują owocniki hub świadczące o stanie chorobowym. W szczególności dotyczy to huby ogniowej /*Fomes igniarius*/.

5. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego.

W okresie po II wojnie światowej park nie był pielęgnowany i należycie chroniony co doprowadziło do strat w drzewostanie i dużego zaniedbania. Wycięto przy tym część drzew. Między innymi dotyczy to kilku sztuk skrzydłocorzecha kaukaskiego, które po wycięciu wypuściły odrosty korzeniowe. Znacznie zmniejszona została ilość drzew w alei jesionowej, w której na długości 100 m pozostało zaledwie 13 jesionów o obwodzie pni 100-200 cm. Dawna sieć ścieżek i drózek uległa całkowitemu zatarciu. Ponadto opisywany obiekt jest w znacznym stopniu zaśmiecony.

O niedocenianiu roli parku przez użytkowników świadczy ~~=====~~ ~~=====~~ ~~=====~~ sprawa zajęcia części parku /0,14 ha/ pod wygon bydła, co doprowadziło do zniszczenia starych drzew - głównie topól.

Pomimo strat o których była mowa, park przedstawia jeszcze dużą wartość zarówno z punktu widzenia dendrologicznego jak i historycznego.

4. Rola obiektu w krajobrazie

Park wpływa korzystnie na urozmaicenie krajobrazu okolicy, kontrastując z najbliższymi położonymi monotonnymi lasami iglastymi. Ma to szczególne znaczenie ze względu na położenie Dobrej około 2 km od przejścia granicznego w Lubieszynie, co wpływa na nasilenie ruchu turystycznego.

III. Wnioski dotyczące:

1. Granice ochrony konserwatorskiej w zakresie:

a. ochrony układu parku, ogrodu.

Park w jego obecnych granicach powinien być zachowany jako obiekt o znaczeniu naukowym, dydaktycznym i krajobrazowym oraz wykorzystany jako miejsce wypoczynku dla pracowników PGR i miejscowej ludności.

Należy podkreślić, że Kombinat PGR w bieżącym roku przystąpił do wykonywania niektórych prac porządkowych. W szczególności zaczęto oczyszczać teren parku i ustawiono kilka ławek. Według uzyskanych informacji w dyrekcji Kombinatoru, zlecono "Inwestoprojektowi" opracowanie dokumentacji na zagospodarowanie całego obiektu.

c. ochrony ekologicznej

Dla ochrony obiektu celem jest wykonanie następujących prac

- zabezpieczenie najcenniejszych drzew przed rozwojem szkodliwych, przez zastosowanie t.zw. plombowania,
- przeprowadzenie prac pielęgnacyjnych /w drzewostanie/,
- wycięcie drzew suchych i obumierających,
- wywieszenie skrzynek lęgowych dla ptactwa.

c. ochrony kompozycji widokowej

Należy przywrócić osi widokowej dawne znaczenie przez oczyszczenie najbliższego otoczenia stawu. Aleja jesionowa powinna być szczególnie chroniona i pielęgnowana.

2. Ewentualnej zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania całości parku i poszczególnych jego części.

Należy park przystosować dla potrzeb wypoczynku, zresztą zgodnie z zamierzeniami kierownictwa Kombinatu. Jednakże prace z tym związane nie powinny zagrażać zabytkowemu charakterowi parku, a w szczególności nie doprowadzić do wycinania drzew w celu urządzania placów do różnych gier.

3. Z zakresu niezbędnej lub pożądanej renowacji.

Do najpilniejszych prac z tego zakresu są:

- oczyszczenie stawu
- przeprowadzenie prac porządkowych, a w szczególności usunięcie śmieci
- wytyczenie i wykonanie ścieżek spacerowych.

Wniosek końcowy

Biorąc pod uwagę wielostronne zna czenie parku jak to wykazano w niniejszym opracowaniu, stawia się wniosek o objęcie go ochroną konserwatorską.

Szczecin 27.X.1975

Opracował

hab. l.

Dr inż. Jerzy Jackowski

h. S. 1

fot. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

1. Park w Dobrej Szczecińskiej

Oś widokowa. Na pierwszym planie dwa dęby piramidalne

Fot. Grzegorz Solecki - neg.23474 PKZ Szczecin - 31.VII.1975r.

Fot. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

Solecki
2

2. Park w Dobrej Szczecińskiej

Staw

Fot. Grzegorz Solecki - neg. 23475 PKZ Szczecin - 31.VII.1975r.

5000 2

Fot. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

3. Park w Dobrej Szczecińskiej

Aleja jesionowa

Fot. Grzegorz Solecki - neg. 23476 PKZ Szczecin - 31.VII.1975r.

fot. Grzegorz Solecki
Prawa autorskie zastrzeżone

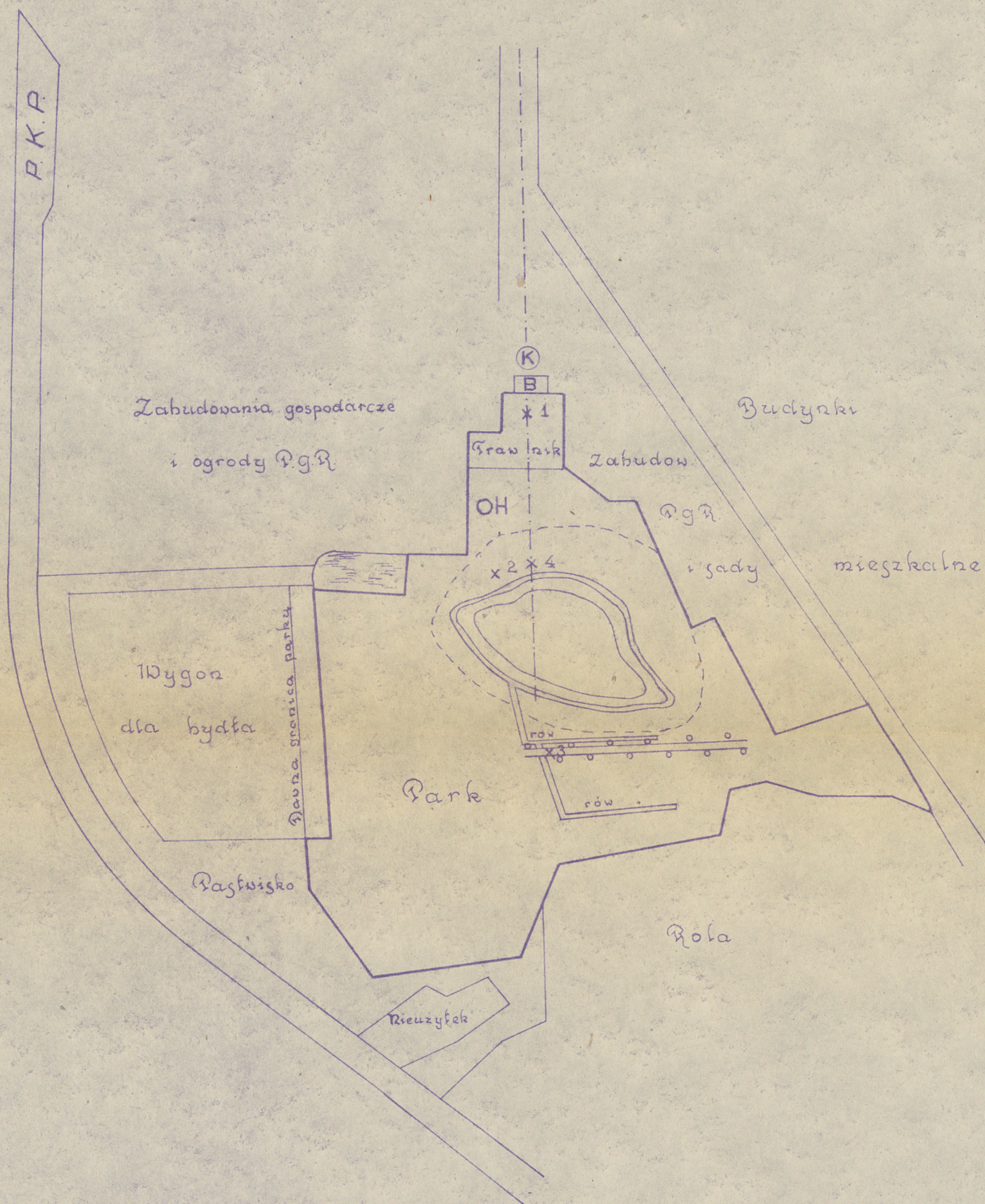
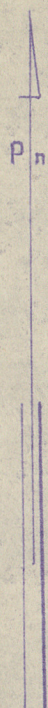
4. Park w Dobrej Szczecińskiej
Widok z głębi parku na dwa dęby piramidalne
Fot. Grzegorz Solecki - neg. 23477 PKZ Szczecin - 31.VII.1975r.

Park w Dobrej

gm. Dobra

skala 1:2500

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
KRAJOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Żerowskiej 9 tel. 621 62 41 w. 244
Wł. J. 2218

Legenda

—	granica parku		
B	budynek administ. kombinatu P.G.R. zbudowany na miejscu dawnego pałacu		
x 1	miejsce uchwycenia i numer zdjęcia fotograficznego		
-----	granica powierzchni niezadrzewionej		
o o o o	aleja		
OH	hydrant		
==	bagno		
		-----	oś widokowa
		K	klomb
		S	staw